Verkiezingen 2025

Israël–Palestina

Pro-Israël → Pro-Palestina

> ***PVV → VVD → JA21 → NSC → CDA → D66 → SP → PvdD → GroenLinks–PvdA → DENK***

Standpunten Israël–Palestina

Partij	Kernpunten
PVV	Uiterst pro-Israël; éénstaatoplossing, ambassade Jeruzalem.
VVD	Pro-Israël; diplomatie, geen sancties, intern verdeeld.
JA21	Sterk pro-Israël; Hamas/Iran dreiging benadrukt.
NSC	Licht pro-Israël; tweestatenoplossing, geen sancties.
CDA	Zelfverdediging Israël, maar humanitair recht; tweestatenoplossing.
D66	Tweestatenoplossing (1967-grenzen); erkenning Palestijnse staat.
SP	Kritisch; noemt oorlog mogelijk genocide; erkenning Palestina.
PvdD	Pro-Palestina; sancties tegen Israël, gelijkwaardigheid.
GroenLinks–PvdA	Wapenembargo, sancties, stop nederzettingen.
DENK	Uiterst pro-Palestina; sancties, boycot, directe erkenning.

Immigratie

Restrictief → Ruimhartig

> ***PVV → JA21 → VVD → NSC → CDA → D66 → SP → GroenLinks–PvdA → PvdD → DENK***

Standpunten Immigratie

Partij	Kernpunten
PVV	Immigratie islamitische landen stoppen, asiel afschaffen.
JA21	Asiel beperken, opvang in regio, minder arbeidsmigratie.
VVD	Instroom beperken, opvang in regio, kennismigratie welkom.
NSC	Strengere regels, integratie, opvang in regio.
CDA	Opvang in regio, streng terugkeerbeleid, ruimte voor MKB.
D66	Menswaardig asielbeleid in EU, kennismigratie open.
SP	Humaan asielbeleid, kritisch op arbeidsmigratie door bedrijven.
GroenLinks-PvdA	Solidaire opvang, bescherming tegen uitbuiting.
PvdD	Humaan asielbeleid, bescherming vluchtelingenrechten.
DENK	Sterk pro-migratie; gelijke kansen en rechten.

Bedrijven & Vestigingsklimaat

Pro-bedrijven → Kritisch op bedrijven

> ***VVD → JA21 → NSC → CDA → PVV → D66 → GroenLinks-PvdA → SP → PvdD → DENK***

Standpunten Bedrijven

Partij	Kernpunten
VVD	Zeer pro-bedrijven, lage lasten, aantrekkelijk klimaat.
JA21	Lagere lasten, minder regeldruk, tegen beurstaksen.
NSC	Vestigingsklimaat belangrijk, maar streng op constructies.
CDA	Pro-MKB, industrie behouden, maar duurzaamheidsregels.
PVV	Lagere lasten, vooral voor nationale bedrijven.

Partij	Kernpunten
D66	Balans: steun innovatie, hogere lasten op vervuiling.
GroenLinks-PvdA	Hogere winsten/kapitaal belasten, beurstaks.
SP	Forse belastingen op winsten en aandeleninkoop.
PvdD	Zware lasten op vervuiling, strengere regels.
DENK	Sociale rechtvaardigheid boven bedrijfsbelangen.

Belastingdruk Particulieren

Laag → Hoog

> ***PVV → VVD → JA21 → NSC → CDA → D66 → DENK → GroenLinks-PvdA → PvdD → SP***

Standpunten Belastingdruk Particulieren

Partij	Kernpunten
PVV	Lasten verlagen (energie, btw, zorg), lagere belastingdruk.
VVD	Lage lasten werkenden, beperken inkomstenbelasting.
JA21	Lagere inkomsten- en erfbelasting, tegen vermogenslasten.
NSC	Middeninkomens ontzien, milde stijging hogere inkomens.
CDA	Gezinnen en middeninkomens ontzien, eerlijke verdeling.
D66	Arbeid omlaag, vermogen en vervuiling omhoog.
DENK	Lage inkomens ontzien, hoge inkomens en kapitaal zwaarder.
GroenLinks-PvdA	Progressief stelsel, hogere lasten top, lagere lasten midden.
PvdD	Arbeid ontzien, hogere belasting op vervuiling en vermogen.
SP	S terke herverdeling, veel hogere lasten rijkdom/vermogen.

Inkomen & Werk

Marktgericht / lage herverdeling → Sterke herverdeling / inkomensgelijkheid

VVD → JA21 → PVV → NSC → CDA → D66 → DENK → GroenLinks-PvdA → PvdD → SP

Standpunten Inkomen & Werk

Partij	Kernpunten
VVD	Lage lasten op werk; stimuleren ondernemerschap en hoge inkomens; beperkt herverdelingsbeleid.
JA21	Lagere lasten op arbeid; meer ruimte voor ondernemers en middeninkomens; tegen extra progressieve belastingen.
PVV	Lastenverlichting voor midden- en lage inkomens; meer koopkracht; minder nadruk op herverdeling via belastingen.
NSC	Focus op middeninkomens; eerlijk loon; beperkt hogere lasten voor topinkomens; balans tussen markt en bescherming.
CDA	Waarde voor werk en gezin; inkomensverschillen accepteren, maar steun voor kwetsbare groepen; gematigde herverdeling.
D66	Lasten verschuiven van arbeid naar vermogen en vervuiling; minimumloon verhogen; stimuleren werk via scholing.
DENK	Gelijke kansen op de arbeidsmarkt; hogere lasten voor hoge inkomens; bestrijden van discriminatie op werkvloer.
GroenLinks-PvdA	Sterke inkomensherverdeling; hogere belastingen voor topinkomens; verhoging minimumloon en betere sociale zekerheid.
PvdD	Meer gelijkheid; hogere lasten voor vervuilende en rijke groepen; basiszekerheid centraal boven marktwerking.
SP	Zeer sterk voor herverdeling; forse verhoging minimumloon; hogere belastingen voor grootverdieners; inkomensverschillen terugdringen.

Vermogensbelasting

Laag → Hoog

> ***VVD → PVV → JA21 → NSC → CDA → D66 → DENK → GroenLinks-PvdA → PvdD → SP***

Standpunten Vermogensbelasting

Partij	Kernpunten
VVD	Tegen hogere vermogensbelasting; geen beurstaks.
PVV	Lastenverlichting sparen/huizen; tegen hogere vermogensbelasting.
JA21	Tegen vermogens- en beurstaks; lagere erfbelasting.
NSC	Aanpak constructies, spaarders ontzien.
CDA	Kleine vermogens ontzien, milde verhoging top.
D66	Meer progressiviteit; hogere vermogensbelasting.
DENK	Hogere belasting op hoge vermogens; eerlijke verdeling.
GroenLinks-PvdA	Progressieve vermogensbelasting, beurstaks.
PvdD	Extra belasting vermogen, koppeling aan ecologie.
SP	Forse vermogensbelasting; aanpak grootkapitaal.

Europa (EU-integratie)

Minder EU / nationaler → Meer EU / federaler

> ***PVV → JA21 → SP → NSC → VVD → CDA → PvdD → DENK → GroenLinks-PvdA → D66***

Standpunten Europa (EU-integratie)

Partij	Kernpunten
PVV	S terk EU-kritisch; soevereiniteit boven EU; tegen verdere integratie (tot en met uittredingsretoriek).

Partij	Kernpunten
JA21	Minder macht voor Brussel; geen overdracht van bevoegdheden; strenger op migratie en grenzen in EU-kader.
SP	Links EU-kritisch; tegen neoliberale regels; samenwerking ja, geen federale EU of begrotingsunie.
NSC	Nuchter en terughoudend; subsidiariteit; kritischer op nieuwe overdracht van bevoegdheden.
VVD	Pro-EU voor handel/veiligheid; geen federale sprongen; strenger op begrotings- en migratieregels.
CDA	Constructief pro-EU; hervormen i.p.v. federaliseren; samenwerking op veiligheid, landbouw en economie.
PvdD	EU voor klimaat/dierenwelzijn; kritisch op landbouw- en handelsbeleid; geen federale focus.
DENK	Overwegend pro-EU; inzet op grondrechten en bescherming arbeidsmigratie binnen EU-kader.
GroenLinks-PvdA	Duidelijk pro-EU; versterking voor klimaat, sociaal beleid en rechtsstaat.
D66	Zeer pro-EU/federaler; verdieping integratie (defensie, rechtsstaat, klimaat, innovatie).

Landbouw en Stikstof

Boeren beschermen / minder regels → Strenge stikstof / krimp veestapel

> ***PVV → JA21 → CDA → VVD → NSC → DENK → SP → D66 → GroenLinks-PvdA → PvdD***

Standpunten Landbouw en Stikstof

Partij	Kernpunten
PVV	Boeren maximaal ontzien; stikstofnormen versoepelen; geen gedwongen krimp/onteigening.
JA21	Regeldruk omlaag; techniek en innovaties i.p.v. krimp; kritischer op Natura2000/meetmethodes.

Partij	Kernpunten
CDA	Boerenperspectief centraal; gebiedsgericht maatwerk; liefst vrijwillige uitkoop.
VVD	Mix van innovatie, verduurzaming en vrijwillige uitkoop; doelen naleven met zo min mogelijk dwang.
NSC	Realistische doelen; gebiedsgericht; eerst meten en plannen verbeteren; dwang als laatste redmiddel.
DENK	Duurzaam en sociaal: milieudoelen met compensatie; eerlijk inkomen voor boeren.
SP	Ecologische doelen halen, kleine/gezinsbedrijven beschermen; aanpak megastallen en ketenmacht.
D66	Sneller natuurherstel; duidelijke reductie; vrijwillige uitkoop grootschalig, krimp waar nodig.
GroenLinks-PvdA	Strenge stikstofaanpak; veestapel verkleinen; natuur/waterkwaliteit prioriteit; eerlijke transitie.
PvdD	Vergaande krimp veestapel; uitfaseren intensieve veehouderij; natuur- en dierenwelzijn voorop.

Klimaat & Energie

Fossiele energie behouden → Snelle verduurzaming / fossiel uitfaseren

> ***PVV → JA21 → CDA → VVD → NSC → SP → DENK → GroenLinks-PvdA → D66 → PvdD***

Standpunten Klimaat & Energie

Partij	Kernpunten
PVV	Klimaatbeleid “hysterie”; fossiele brandstoffen behouden; tegen klimaatplannen en windmolens.
JA21	Pragmatisch: energiezekerheid via gas en kernenergie; tegen snelle uitfasering fossiel; kritischer op subsidies.
CDA	Stapsgewijs verduurzamen; mix van kernenergie, hernieuwbaar en innovatie; sectoren meenemen.
VVD	Klimaatbeleid met oog voor economie; kernenergie, waterstof, innovatie; fossiel afbouwen bij zekerheid.

Partij	Kernpunten
NSC	Realistisch: reductie nodig, maar tempo/kosten beheersen; kernenergie belangrijk.
SP	Eerlijke transitie; energierekening omlaag; investeren in publieke energiebedrijven en isolatie.
DENK	Verduurzaming met sociale rechtvaardigheid; beleid betaalbaar houden voor gezinnen.
GroenLinks-PvdA	Ambitieus; hernieuwbaar, isolatie en ov; fossiel snel uitfaseren.
D66	Hogere klimaatdoelen; zon, wind en kernenergie; NL koploper.
PvdD	Vergaand; fossiel snel afbouwen; tegen kernenergie; focus op natuur, hernieuwbaar, consumptie omlaag.

Sociaal-cultureel beleid (identiteit & diversiteit)

Nationale identiteit → Multicultureel / diversiteit centraal

> ***PVV → JA21 → NSC → VVD → CDA → SP → PvdD → GroenLinks-PvdA → D66 → DENK***

Standpunten Sociaal-cultureel beleid (identiteit & diversiteit)

Partij	Kernpunten
PVV	Nadruk op Nederlandse identiteit; tegen islamisering en diversiteitsbeleid; “eigen cultuur eerst”.
JA21	Beperken immigratie en culturele invloed; kritischer op diversiteitsbeleid; nationale waarden.
NSC	Waarden en normen behouden; gematigd kritisch op identiteitspolitiek; wel ruimte voor integratie.
VVD	Integratieplicht; burgerschap en taal; diversiteit mag, geen aparte behandeling.
CDA	Gemeenschapswaarden; verbondenheid; integratie via samenleving en onderwijs.

Partij	Kernpunten
SP	Gelijkheid voor iedereen; kritisch op symboolpolitiek; nadruk op solidariteit en gelijke kansen.
PvdD	Gelijke rechten; steun voor inclusiebeleid; ethiek en rechtvaardigheid.
GroenLinks–PvdA	S terk pro-diversiteit; actief tegen discriminatie; diversiteit als verrijking.
D66	Vrijheid en diversiteit; pro-LHBTQ+; inclusie en multiculturaliteit.
DENK	Uiterst pro-diversiteit; bestrijding racisme en discriminatie; diversiteit als kracht.

Defensie & NAVO

Minder defensie-uitgaven → Meer investeren in NAVO/leger

> ***PvdD → SP → DENK → GroenLinks–PvdA → D66 → CDA → NSC → VVD → JA21 → PVV***

Standpunten Defensie & NAVO

Partij	Kernpunten
PvdD	Zeer kritisch op militaire uitgaven; drastische verlaging; focus op vrede, klimaat, diplomatie.
SP	Tegen verhoging NAVO-uitgaven; defensie nationaal; minder interventies.
DENK	Defensie als bescherming, kritisch op interventies; meer diplomatie; minder wapenwedloop.
GroenLinks–PvdA	NAVO-bijdragen halen met nadruk op samenwerking en vredesmissies; kritisch op wapenuitgaven.
D66	Verhoging richting NAVO-norm; sterke Europese defensiesamenwerking.
CDA	Traditioneel pro-defensie; NAVO en krijgsmacht versterken; structureel verhogen.
NSC	Verhoging defensiebudget; NAVO-verplichtingen nakomen; realistisch beleid.

Partij	Kernpunten
VVD	S terk pro-defensie; NAVO-norm halen/vasthouden; investeren in materieel en cyber.
JA21	Zeer pro-defensie; meer soevereiniteit; investeren in krijgsmacht; NAVO-bijdrage halen.
PVV	Extreem pro-defensie; forse verhoging; nationale veiligheid, politie en krijgsmacht.

Onderwijs & Gelijkheid

Meer keuzevrijheid / minder overheid → Meer gelijkheid / sterkere overheid

> ***VVD → JA21 → CDA → NSC → PVV → D66 → DENK → GroenLinks-PvdA → PvdD → SP***

Standpunten Onderwijs & Gelijkheid

Partij	Kernpunten
VVD	Keuzevrijheid voor ouders/scholen; steun bijzonder onderwijs; nadruk op prestaties.
JA21	Meer autonomie en marktwerking; ruimte voor selectie; minder overheidsbemoeienis.
CDA	Versterken bijzonder onderwijs; waarden en gemeenschap; overheid faciliteert.
NSC	Basisvaardigheden centraal; ongelijkheid tegengaan; diversiteit behouden.
PVV	Orde en discipline; Nederlandse identiteit; minder nadruk op gelijke-kansenbeleid.
D66	Kansengelijkheid; investeren in leraren en innovatie; minder vroege selectie.
DENK	Tegen discriminatie; kansengelijkheid centraal; meer diversiteit en inclusie.
GroenLinks-PvdA	Gelijke kansen; meer geld naar achterstandsscholen; minder selectie, meer inclusie.
PvdD	Onderwijs voor duurzaamheid en gelijkheid; brede vorming i.p.v. prestatiecultuur.

Partij	Kernpunten
SP	Tegen kansenongelijkheid; meer geld naar publieke scholen; stoppen met marktwerking.

Wonen & Huurbeleid

Vrije markt / minder regels → Sterke regulering / veel sociale huur

> ***VVD → JA21 → PVV → NSC → CDA → D66 → DENK → SP → GroenLinks-PvdA → PvdD***

Standpunten Wonen & Huurbeleid

Partij	Kernpunten
VVD	Meer bouwen door marktpartijen; stimuleren koopsector; beperkte regulering huren.
JA21	Woningbouw stimuleren via markt; minder regels; huurregulering beperkt houden.
PVV	Betaalbare woningen vooral voor Nederlanders; beperkt reguleren; kritisch op woningtoewijzing aan statushouders.
NSC	Balans tussen markt en regulering; wil huurders beter beschermen; tegelijk sneller bouwen.
CDA	Investeren in bouwen; gemengd beleid: regulering waar nodig, marktwerking behouden; focus op gezinnen.
D66	Meer middenhuur en sociale huur; huurregulering versterken; tegelijkertijd inzet op nieuwbouw.
DENK	Meer betaalbare huurwoningen; bescherming tegen discriminatie en scheefwonen; regulering vergroten.
SP	Sterk reguleren huurmarkt; fors uitbreiden sociale woningbouw; woningcorporaties versterken.
GroenLinks-PvdA	Veel meer sociale huur; strikte huurregulering; stevig ingrijpen in markt voor betaalbaarheid.
PvdD	Sterke regulering en duurzaamheid centraal; meer sociale huur; nadruk op ecologische woonoplossingen.

Hypotheekrenteaftrek

Behouden → Volledige afbouw/afschaffing

> ***PVV → JA21 → CDA → VVD → NSC → DENK → D66 → GroenLinks-PvdA → PvdD → SP***

Standpunten Hypotheekrenteaftrek

Partij	Kernpunten
PVV	Volledig behouden; huizenbezit beschermen; tegen verdere beperking van de aftrek.
JA21	Behoud HRA; wil lasten op huizenbezit verlagen; ziet aftrek als stimulans voor middenklasse.
CDA	Wil HRA grotendeels behouden; geleidelijke aanpassingen mogelijk, maar zekerheid voor huiseigenaren staat voorop.
VVD	Afbouw zoals afgesproken doorzetten (aftrektarief verlagen), maar tegen volledige afschaffing.
NSC	Voorzichtige verdere afbouw mogelijk; eerlijker verdeling tussen huurders en kopers; geleidelijk invoeren.
DENK	Open voor hervorming; wil ongelijkheid huurders–kopers aanpakken, maar tegen plotselinge afschaffing.
D66	Wil HRA sneller afbouwen; lasten verschuiven naar vermogen; huizenmarkt minder scheef maken.
GroenLinks-PvdA	Wil sterke afbouw; HRA vooral voor hogere inkomens afschaffen; geld naar betaalbare huurwoningen.
PvdD	Wil versnelde afbouw; ziet HRA als subsidie voor overconsumptie en milieubelastend bouwen.
SP	Wil volledige afschaffing voor hoge inkomens; drastische hervorming; richten op betaalbare huisvesting i.p.v. fiscale voordelen.

Kinderopvang

Beperkt / inkomensafhankelijk → Gratis / universeel

> ***PVV → JA21 → VVD → CDA → NSC → DENK → SP → PvdD → GroenLinks-PvdA → D66***

Standpunten Kinderopvang

Partij	Kernpunten
PVV	Geen universeel gratis kinderopvang; ondersteuning alleen voor Nederlandse gezinnen; kritischer op kosten en migratie-effecten.
JA21	Tegen gratis opvang voor iedereen; steun afhankelijk van inkomen en werk; wil misbruik tegengaan.
VVD	Ruimhartige kinderopvangtoeslag, maar niet volledig gratis; vooral gericht op werkende ouders en arbeidsparticipatie.
CDA	Kinderopvang deels inkomensafhankelijk; combinatie werk en gezin ondersteunen; geen volledig gratis opvang.
NSC	Betaalbare opvang belangrijk, maar wil gericht beleid; geen universele gratis opvang, maar inkomensafhankelijk en beheerst.
DENK	Wil betaalbare opvang voor iedereen; inkomensafhankelijk, met nadruk op kansengelijkheid en inclusie.
SP	Vier dagen per week gratis kinderopvang; opvang als publieke voorziening; gelijke kansen voor alle kinderen.
PvdD	Gratis kinderopvang als recht; koppeling met duurzaamheid en gezonde voeding; nadruk op gelijkheid.
GroenLinks-PvdA	Vier dagen per week gratis opvang voor alle kinderen; universaliteit en kansengelijkheid centraal.
D66	Het verstgaand: gratis kinderopvang bijna volledig invoeren; opvang als recht voor ieder kind, niet gekoppeld aan werk.

Overheidstekort

Bezuinigen / strikte begrotingsdiscipline → Meer lenen / investeren met tekort

> ***JA21 → VVD → CDA → NSC → PVV → D66 → DENK → GroenLinks-PvdA → PvdD → SP***

Standpunten Overheidstekort

Partij	Kernpunten
JA21	Strikte begrotingsdiscipline; tegen hoge staatsschuld; wil bezuinigen i.p.v. lenen.
VVD	Voorzichtig met tekort; wil ruimte houden voor bedrijven en lage belastingen; beperkte investeringen.
CDA	Degelijk begrotingsbeleid; investeren mag, maar alleen binnen Europese kaders; voorzichtig met schuld.
NSC	Begrotingsdiscipline belangrijk; maar ruimte voor investeringen in zorg en onderwijs; gematigde lijn.
PVV	Wil meer uitgeven aan zorg en veiligheid; minder oog voor begrotingsdiscipline; bezuinigen niet prioriteit.
D66	Ruimte om te lenen voor klimaat en onderwijs; begroting in balans op lange termijn; meer investeringsgericht.
DENK	Meer investeren in sociale voorzieningen en kansengelijkheid; begroting mag tijdelijk in tekort gaan.
GroenLinks–PvdA	Bereid meer te lenen voor klimaat, zorg en onderwijs; tekort gebruiken als investeringsinstrument.
PvdD	Meer lenen en investeren voor duurzaamheid en natuur; begroting ondergeschikt aan ecologische doelen.
SP	Geen angst voor tekort; wil fors investeren in publieke sector; bezuinigen afgewezen, lasten bij grootkapitaal.

Revision #12
Created 2025-09-07 15:35:41 UTC by Max
Updated 2025-09-07 17:17:35 UTC by Max